

Aan welke voorwaarden moet je voldoen om wettelijk samen te wonen?

Een wettelijke samenwoning is een toestand van samenleven van twee personen die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd.

Een wettelijke samenwoning kan afgesloten worden door **iedereen die een feitelijke toestand van samenwonen juridisch wil omkaderen**. Het staat zowel open voor (homo- of heterosexuele) partners als voor niet-partners, zoals familieleden, vrienden, kennissen enzovoort.

Om een verklaring van wettelijke samenwoning te kunnen afleggen, moeten jij en je partner voldoen aan de volgende **voorwaarden**:

- niet verbonden zijn door een huwelijk of een andere wettelijke samenwoning
- bekwaam zijn om contracten aan te gaan. Dat betekent onder meer dat jullie meerderjarig moeten zijn.
- een gemeenschappelijke woonplaats hebben

Er geldt **geen voorwaarde van wettig verblijf**. Dit betekent dat ook mensen zonder wettig verblijf een wettelijke samenwoning kunnen afsluiten in de gemeente waar ze samen met hun partner verblijven. Volgens de instructies van het rijksregister moet de melding van een dergelijke wettelijke samenwoning in het rijksregister gebeuren met een fictief nationaal nummer (onderrichtingen voor het bijhouden van informatiegegevens in het rijksregister, hoofdstuk 23, Informatietype 123, pagina 148).

Welke documenten heb je nodig voor de wettelijke samenwoning?

1. Bewijs van identiteit
2. Bewijs van ongehuwde staat (geen huwelijksbeletsel)
3. Bewijs van je inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister, of een ander bewijs van je gemeenschappelijke woonplaats
4. Mogelijke andere documenten

Bewijs van je inschrijving in het bevolkings-, vreemdelingen- of wachtregister, of een ander bewijs van je gemeenschappelijke woonplaats

Jullie moeten **bewijzen dat jullie een gemeenschappelijke woonplaats hebben**. Ben je ingeschreven in het bevolkings- of vreemdelingenregister? Dan kan de ambtenaar van de burgerlijke stand deze gegevens zelf opzoeken in het Rijksregister en als bewijs toevoegen aan het dossier. Tenzij de ambtenaar vindt dat de informatie in het Rijksregister niet correct, onvolledig of niet bijgewerkt is. Dan zal hij toch een bewijs van inschrijving of een ander bewijs van jullie woonplaats vragen. De soepele bewijsregeling geldt niet als je ingeschreven bent in het wachtregister. Ben jij, noch je partner ingeschreven in het Rijksregister? Dan kunnen jullie de gemeenschappelijke woonplaats bewijzen met alle mogelijke bewijsmiddelen. Bijvoorbeeld met een huurcontract, het feit dat de kinderen in de gemeente naar school gaan of een woonstcontrole door een wijkagent.

Hoe verloopt de procedure om een verklaring van wettelijke samenwoning af te leggen?

1. Welke ambtenaar is bevoegd?
2. Schriftelijke verklaring
3. Wanneer maakt de ambtenaar melding van de samenwoning in het Rijksregister?
4. Wanneer weigert de ambtenaar de samenwoning te melden in het Rijksregister?
5. Gegevensuitwisseling
6. Welk beroep tegen een weigering van een melding in het Rijksregister?
7. Einde van de wettelijke samenwoning

1. Welke ambtenaar is bevoegd?

Een verklaring van wettelijke samenwoning moet je afleggen voor de ambtenaar van de burgerlijke stand van jullie gemeenschappelijke woonplaats.

2. Schriftelijke verklaring

Het gaat om een schriftelijke verklaring die de volgende gegevens bevat:

- de datum van de verklaring
- de naam, de voornamen, de plaats en de datum van geboorte en de handtekening van beide partijen
- de gemeenschappelijke woonplaats
- de vermelding van de wil van beide partijen om wettelijk samen te wonen
- de vermelding dat beide partijen vooraf kennis hebben genomen van de inhoud van de artikelen 1475 tot 1479 Burgerlijk Wetboek. Dit zijn de wettelijke bepalingen over de wettelijke samenwoning.
- **eventueel de vermelding van een notarieel samenlevingscontract**, als er een contract afgesloten werd

Je overhandigt de verklaring van wettelijke samenwoning aan de ambtenaar van de burgerlijke stand. **Hij geeft jullie een ontvangstbewijs.** Het ontvangstbewijs bewijst alleen de afgifte van de verklaring, maar vormt geen bewijs van het bestaan van de wettelijke samenwoning. De wettelijke samenwoning bestaat

pas als de verklaring van wettelijke samenwoning vermeld wordt in het Rijksregister.

De afgifte van het ontvangstbewijs is **belangrijk om twee redenen:**

- **het doet de wettelijke termijn** lopen waarbinnen de ambtenaar van de burgerlijke stand melding moet maken van de verklaring van wettelijke samenwoning in het Rijksregister
- heb je een bevel gekregen om het grondgebied te verlaten? Het ontvangstbewijs **beschermt je tijdelijk tegen een gedwongen uitvoering van het bevel.**

3. Wanneer maakt de ambtenaar melding van de samenwoning in het Rijksregister?

In principe kan de ambtenaar van de burgerlijke stand melding maken van de verklaring van wettelijke samenwoning, van zodra blijkt dat de voorwaarden om een wettelijke samenwoning af te sluiten voldaan zijn.

Als de ambtenaar een ernstig vermoeden heeft dat:

- het gaat om een **schijnwettelijke samenwoning**,
- jij en/of je partner de verklaring van wettelijke samenwoning aflegde zonder vrije toestemming,
- jij en/of je partner je toestemming gaf onder druk van geweld of bedreiging

kan hij de melding van de wettelijke samenwoning in het Rijksregister maximum twee maanden uitstellen, te rekenen vanaf de datum van het ontvangstbewijs. Om bijkomend onderzoek te voeren en eventueel advies te vragen aan het parket. Hij moet je onmiddellijk op de hoogte brengen van zijn gemotiveerde beslissing tot uitstel. Hij doet dat best met een aangetekend schrijven of door rechtstreekse overhandiging tegen ontvangstbewijs (omzendbrief over strijd tegen schijnhuwelijken en schijnwettelijke samenwoningen van 6 september 2013).

Het parket kan die termijn nog eens verlengen met een periode van maximum 3 maanden. In dat geval brengt het parket de ambtenaar hiervan op de hoogte, die op zijn beurt jullie moet verwittigen. Hij doet dat best met een aangetekend schrijven of door rechtstreekse overhandiging tegen ontvangstbewijs (omzendbrief over strijd tegen schijnhuwelijken en schijnwettelijke samenwoningen van 6 september 2013).

In totaal kan hij de melding in het Rijksregister dus maximum vijf maanden uitstellen.

Als de ambtenaar geen enkele beslissing genomen heeft binnen de termijn van maximum twee maanden, eventueel verlengd met drie maanden, **dan moet hij onmiddellijk melding** maken van de verklaring in het Rijksregister.

4.Wanneer weigert de ambtenaar de samenwoning te melden in het Rijksregister?

De ambtenaar van de burgerlijke stand weigert melding te maken van de verklaring van wettelijke samenwoning in de volgende gevallen:

- jij en/of je partner voldoen niet aan de wettelijke voorwaarden om een wettelijke samenwoning af te sluiten
- het gaat om een schijnwettelijke samenwoning
- jij en/of je partner legde de verklaring van wettelijke samenwoning af zonder vrije toestemming
- jij en/of je partner gaf je toestemming onder druk van geweld of bedreiging

De ambtenaar van de burgerlijke stand moet je onmiddellijk op de hoogte brengen van zijn gemotiveerde weigeringsbeslissing. Hij moet dat doen met een aangetekend schrijven of door rechtstreekse overhandiging tegen ontvangstbewijs. De kennisgeving moet je beroepsmogelijkheden vermelden (omzendbrief over strijd tegen schijnhuwelijken en schijnwettelijke samenwoningen van 6 september 2013).

5.Gegevensuitwisseling

De ambtenaar maakt een kopie van zijn weigeringsbeslissing, samen met een kopie van alle nuttige documenten, over aan de procureur des Konings van het gerechtelijk arrondissement waarin de weigering plaatsvond en aan de Dienst Vreemdelingenzaken.

De ambtenaar van de burgerlijke stand **moet de Dienst Vreemdelingenzaken informeren** over elke voorgenomen wettelijke samenwoning met een vreemdeling zonder wettig verblijf of een vreemdeling in precair verblijf. De ambtenaar moet een fiche invullen en opsturen naar de DVZ. Hij moet dat doen van zodra hij een ontvangstbewijs afgeeft aan het koppel dat de wettelijke samenwoning wil doen.

De DVZ zal binnen de 30 dagen na de ontvangst van de fiche de relevante inlichtingen waarover het beschikt (huwelijk in het buitenland, geweigerd huwelijk, feitelijke samenwoning met een andere persoon, enzovoort) overmaken aan de ambtenaar van de burgerlijke stand.

6. Welk beroep tegen een weigering van een melding in het Rijksregister?

Jij of je partner kunnen binnen de maand na de kennisgeving van de weigeringsbeslissing beroep aantekenen bij de voorzitter van de familierechtbank, zetelend zoals in kort geding.

- Een procedure 'zoals in kort geding' betekent dat de pleegvormen van het kort geding (verkorte dagvaardingstermijn, bevoegdheid van de Voorzitter) worden gehanteerd, terwijl het toch om een procedure ten gronde gaat. Er wordt dus geen voorlopig oordeel uitgesproken, maar wel degelijk een vonnis ten gronde. Partijen moeten ook geen hoogdringendheid aantonen.
- Tegen een negatieve beslissing van de familierechtbank kan je beroep aantekenen bij het hof van beroep.
- Bij een positieve beslissing zal de rechter de ambtenaar bevelen melding te maken van de verklaring in het Rijksregister.

7. Einde van de wettelijke samenwoning

De wettelijke samenwoning houdt op wanneer:

- een van de partijen in het huwelijk treedt
- een van de partijen overlijdt
- de wettelijke samenwoning beëindigd wordt, hetzij in onderlinge overeenstemming, hetzij eenzijdig door een van de samenwonenden. Dit gebeurt opnieuw door een schriftelijke verklaring die tegen ontvangstbewijs overhandigd wordt aan de ambtenaar van de burgerlijke stand. De ambtenaar van de burgerlijke stand zal opnieuw melding maken van de beëindiging van de wettelijke samenwoning in het Rijksregister.

Opschorting bevel om het grondgebied te verlaten

- Tijdelijke bescherming tegen gedwongen verwijdering
- Uitzonderingen

Tijdelijke bescherming tegen gedwongen verwijdering

Als je een bevel kreeg om het grondgebied te verlaten en je wil een verklaring van wettelijke samenwoning afleggen, dan voorziet de omzendbrief van 17 september 2013 in een tijdelijke bescherming tegen gedwongen verwijdering.

De bescherming tegen gedwongen verwijdering geldt vanaf dat datum van het ontvangstbewijs dat je krijgt van de ambtenaar van de burgerlijke stand, eens je de nodige documenten overmaakte om een een verklaring van wettelijke samenwoning te doen.

Het bevel wordt niet gedwongen uitgevoerd tot:

- de dag na de dag van de melding van de wettelijke samenwoning in het rijksregister, of
- de dag van de weigering om melding te maken van de wettelijke samenwoning in het rijksregister

Uitzonderingen

De omzendbrief van 17 september 2013 somt een aantal gevallen op waarin de DVZ je bevel toch zal uitvoeren:

- je wordt geacht de openbare orde of de nationale veiligheid te schaden,
- je wordt geacht de internationale betrekkingen van België of van een Staat die partij is bij een internationale overeenkomst betreffende de overschrijding van de buitengrenzen, die België bindt, te kunnen schaden. In dat geval is er een eensluidend advies nodig van de Commissie van Advies voor Vreemdelingen,
- je staat ter fine van weigering van toegang gesignaleerd staat in de Staten die partij zijn bij de Uitvoeringsovereenkomst van het Akkoord van Schengen, ondertekend op 19 juni 1990, hetzij omdat je aanwezigheid een gevaar uitmaakt voor de openbare orde of de nationale veiligheid, hetzij omdat je het voorwerp uitmaakte van een verwijderingsmaatregel die niet ingetrokken of opgeschort werd en die een verbod van toegang behelst

wegens overtreding van de nationale bepalingen inzake de binnenkomst of het verblijf van de vreemdelingen,

- je oefent een beroepsbedrijvigheid uit als zelfstandige of in ondergeschikt verband, zonder in het bezit te zijn van de daartoe vereiste machtiging;
- je werd overgedragen aan de Belgische overheden met toepassing van de internationale overeenkomsten of akkoorden die België binden, door de overheden van de overeenkomstsluitende Staten, ter verwijdering van het grondgebied van deze Staten,
- je moet door de Belgische overheden overgedragen worden aan de overheden van de overeenkomstsluitende Staten met toepassing van de internationale overeenkomsten of akkoorden die België binden,
- je werd sedert minder dan tien jaar uit het Rijk teruggewezen of uitgezet, en de maatregel werd niet opgeschort of ingetrokken,
- je maakt het voorwerp uit van een inreisverbod dat niet opgeschort of opgeheven is,
- je maakte in het verleden al het voorwerp uit van een beslissing tot weigering om een huwelijk te voltrekken of om melding te maken van een verklaring van wettelijke samenwoning.

DOCUMENTEN LEGALISEREN (= VOOR ECHT LATEN VERKLAREN)

Hoe buitenlandse documenten legaliseren voor gebruik in België?

Legalisatie, apostille of vrijstelling?

Afhankelijk van het land waar het document vandaan komt en van het soort document is een legalisatie of een apostille vereist. In bepaalde gevallen is noch legalisatie noch apostille nodig.

Een land kan aangesloten zijn bij een legalisatieverdrag dat afspraken bevat over hoe landen elkaars officiële documenten accepteren.

Is een land aangesloten bij het “Apostillevrdrag” dan is er maar 1 legalisatie nodig door middel van een apostillestempel.

Voor welke landen geldt de legalisatie, de apostille of de vrijstelling van legalisatie en apostille? U kan dat zelf uitzoeken via de 'Zoekcriteria'.

Waar kunt u terecht voor het aanbrengen van de legalisatie of de apostille?

Buitenlandse documenten **moeten in hun land van oorsprong worden gelegaliseerd**. Hebt u een legalisatie van de autoriteiten van het land waar het document vandaan komt, dan moet u het document ook nog laten legaliseren door de bevoegde consulaire post van België voor dat land.

Een buitenlands document gelegaliseerd door een consulaire post van België door middel van een zelfklever voorzien van een controlecijfer van minstens 16 cijfers, is rechtstreeks geldig en bruikbaar in België.

Is het land vanwaar het document afkomstig is aangesloten bij het Apostillevrdrag dan **brenkt de bevoegde buitenlandse overheid de apostillestempel aan**. Na het plaatsen van een apostillestempel kan u het document direct gebruiken in België.

Een overzicht van alle bevoegde autoriteiten per land (in het Engels) die een apostillestempel mogen afgeven vindt u hier.